

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. IV. Præcipuæ Iansenij objectiones solvuntur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

§. IV.

Præcipua Jansenij objectiones solvuntur.

135. **C**ontra præcedentem conclusionem objicit in primis Jansenius tres propositiones D. Augustini, quas sæpe repetit S. Doctor, & urget lib. 4. contra Julian. cap. 3. Prima est: *Opera omnia infidelium sunt peccata.* Unde tract. 89. in Joan. Quid (inquit) est boni operis ante fidem? cum dicat Apostolus, omne quod non est ex fide, peccatum est. Et Epist. 105. ad Sixtum: *Opera bona sunt ab homine, fides autem sit in homine, sine qua illa à nullo fiunt homine: omne enim quod non est ex fide, peccatum est.* Secunda propositio Augustini est: *Nullum opus sine fide est bonum:* quam probat ex illo Apostoli ad Hebr. 11. *Sine fide impossibile est placere Deo.* Tertia est: *Virtutes Philosophorum non fuerunt vere virtutes, sed vitia.* Quæ propositio evidenter sequitur ex præcedentibus: cum enim virtus non sit aliud, nisi principium boni operis, seu habitus cum recta ratione electivus, si infideles nullum facere possunt, aut eligere opus bonum & honestum, seu rationi consonum, manifestum est eos nullam etiam posse habere virtutem. Unde idem S. Doctor loco citato ait, *Non esse veras virtutes, nisi ubi est vera sapientia & charitas Dei; & ideo non esse inter Romanos & Græcos, qui essent veri sapientes, studio sique censendi.*

136. Ad hoc argumentum, quod est præcipuum fundamentum Jansenij: in primis dico, impossibile esse, Augustinum in una & eadem disputatione contra Pelagianos tam manifestè sibi contradicere: unde cum testimonia quæ adduximus in favorem nostræ sententiæ, sint expressa, & desumantur ex libris, in quibus S. Doctor ex professo contra Pelagianos disputabat, necesse est interpretari loca quæ profert Jansenius, & tres illas Augustini propositiones sigillatim exponere, maxime cum prima & tertia inveniantur inter 72. propositiones Michaelis Baij, à Pio V. & Gregorio XIII. proscriptas. Hoc præmissis.

137. Ad primam propositionem dicendum, quod quando Augustinus asserit omnia opera infidelium esse peccata, vel sumit nomen peccati in ampla quadam significatione, nimirum prout significat opus informe, & indignum vitæ æternæ: vel si loquatur de peccato strictè & in rigore sumpto, seu de actu malo & difforni regulis morum, solum intendit omnia opera infidelium, quæ procedunt ab ipsis, reduplicativè ut infideles sunt, seu ex errore contrariio ut infideles sunt, ad honorem deorum suorum servet virginitatem, vel det eleemosynam, haud dubiè peccat, quia in his actibus non operatur ut homo, & ex regula rectæ rationis, sed ut infidelis, & ex regula sui erroris, seu ex prava intentione, occasione infidelitatis concepta.

138. Addo quod, sicut cum dicitur Genes. 6. *Omnis caro corrumperat viam suam, ly omnis* sumitur pro majori parte; ita cum Augustinus asserit omnia opera infidelium esse peccata, solum intendit quod illi ordinariè & ferè semper peccant, quia ut plurimum ex aliquo pravo motivo, præsertim ex vana gloria, operantur; quapropter *animalia gloria, vel mancipia vana gloria,* eos appellat. In eodem sensu loquitur Prosper in carmine de ingratis, dum ait:

A *Omne etenim probitatis opus, nisi semine vera Exoritur fidei, peccatum est, inque reatum Vertitur, & sterilis cumulat sibi gloria penam.* Nomine enim hujus gloriæ sterilis, quæ sibi penam accumulat, non aliud quàm vana gloria, quæ antiqui Philosophi in omnibus ferè suis actionibus trahebantur, intelligi potest. Unde Bernardus serm. 1. in festo omnium Sanctorum de antiquis Philosophis ait: *Calcaverunt substantiam, sed non superbiam: noluerunt abundare censu terreno, ut abundarent sensu suo.* Et Nazianzenus Iambico 18.

Primum secuti rem bonam non sunt bene;

Magè nam movebat gloria hos, quàm amor boni.

B Hinc etiam Justinus Martyr Apologià ad Senatum, Crescenti Philosopho impropereat, quod non Philosophus, sed *Philocompus*, & *Philodoxus* esset, id est gloriæ & popularis strepitus amator.

139. Quod autem dicitur ad Roman. 14. *Omne quod non est ex fide, peccatum est*, dupliciter potest exponi. Primò hoc potest intelligi, non de fide quæ est virtus theologica, sed de dictamine conscientie judicantis aliquid esse rectum aut licitum: loquitur enim Apostolus de his, qui per conscientiam erroneam judicabant non esse licitum vesci jam cibus lege antiqua prohibitis; qui cum discernunt cibum à cibo, & eo vescuntur quem putant licitum, peccant, quia non ex fide, id est ex dictamine conscientie judicantis licere, eo utuntur: omne autem quod non est ex tali fide, peccatum est. Sed quia Augustinus hæc verba Apostoli de fide, prout est virtus theologica, sæpe intelligit, secundò dici potest, quod quando dicitur: *Omne quod non est ex fide, peccatum est*, ly non ex fide, debet sumi non solum negativè, sed etiam contrariè, ita ut sensus sit, illud quod non est ex fide, sed ex infidelitate, peccatum est. Utramque expositionem tradit S. Thomas ibidem lect. 3. in fine, ubi ait: *Omne quod non est ex fide, peccatum est, sic est intelligendum: Omne quod est contra fidem, vel contra conscientiam, peccatum est, etsi ex genere suo bonum esse videatur, puta si paganus ad honorem suorum Deorum virginitatem servet, vel eleemosynam det, hoc ipso peccat.*

140. Ad secundam propositionem respondeo, intentum Augustini in illa non alium esse, quàm quod nullum opus sine fide sit simpliciter & antonomastice bonum; quippe cum homini ad æternam gloriam ordinato nihil absolutè bonum sit, nisi quod ad eam perducit; nihilque absolutè malum, nisi quod ab ea abducit. Unde Ezech. 20. præcepta antiquæ legis appellantur *non bona*; non quod in se mala essent, sed quia non erant perfecta, neque hominem ad perfectionem legis evangelicæ perducebant, juxta illud Apostoli ad Hebr. 7. *Nihil ad perfectum adduxit lex.*

Quod autem hæc interpretatio sit legitima, patet ex ipso Augustino lib. 4. contra Julian. cap. 3. ubi sic ait: *Scito nos illud tantum dicere bonum hominis, illam bonam voluntatem, illud opus bonum, sine Dei gratia à nemine posse fieri, per quod solum potest homo ad æternum Dei donum, regnumque perducì.* Unde ibidem eodem. 10. permittit Juliano dicere, bona quædam opera fieri per vires naturæ, dummodo fateatur esse sterilia ad vitam æternam. In eodem sensu intelligi debet illud Pauli ad Hebr. 11. *Sine fide impossibile est placere Deo.* Nihil enim aliud intendit

Apostolus, quàm non posse quemquam sine fide esse Deo gratum & iustum; iustitiâ & sanctitate supernaturali, per quam Deo placuerunt Sancti, de quibus deinceps toto eodem capite loquitur; consequenter ad id quod dixerat extremis verbis capitis præcedentis: *Iustus autem meus ex fide vivit.*

141. Ad tertiam similiter dicendum, quod quando Augustinus negat in infidelibus veras virtutes, nomine *veræ virtutis* intelligit virtutem perfectam, quæ hominem promoveat ad vitam æternam, sive, ut ipse loquitur loco citato, *quæ liberandis & beatificandis hominibus deserviat.* Unde ibidem dicit: *Si ad consequendam veram beatitudinem, quam nobis fides per Christum promittit, nihil profunt homini virtutes, non sunt veræ virtutes.* Et D. Thomas supra quæst. 69. art. 2. *Sole virtutes infusæ (inquit) sunt perfectæ & simpliciter dicende virtutes, quia bene ordinant hominem ad finem ultimum simpliciter: aliæ verò virtutes, scilicet acquisitæ, sunt secundum quid virtutes, non autem simpliciter; ordinant enim hominem bene respectu finis ultimi in aliquo genere, non autem respectu finis ultimi simpliciter.* Unde Rom. 14. super illud, *Omne quod non est ex fide, peccatum est,* dicit glossa Augustini: *Ubi deest cognitio veritatis, falsa est virtus, etiam in bonis moribus.*

142. Advertendum est etiam, virtutes morales acquiruntur mediate inter vitia, & virtutes theologicas, & morales infusæ; unde quia medium, comparatum ad extremum perfectius, censetur imperfectum, & contra videtur perfectum, comparative ad imperfectius (v. g. tepidum comparatum calido, videtur frigidum, & comparatum frigido, videtur calidum; fuscum comparatum ad nigrum, album dicitur, nigrum verò si comparatur ad album) virtutes morales acquiruntur, per ordinem & comparisonem ad theologicas, & morales infusæ, imperfectæ dicuntur; contra verò censentur perfectæ, si comparantur ad vitia quibus opponuntur. Igitur quia Augustinus considerat virtutes imperfectas Philosophorum per ordinem ad virtutes perfectas Christianorum, illasque cum istis comparat, ideo dicit eas non esse veras virtutes, sed virtutum umbras & similitudines; sicut aurichalcum, quamvis sit verum metallum, non tamen verum aurum, sed ejus species & imago quædam dicitur.

143. Adde quod, cum virtus non generetur nisi per frequentationem actuum bonorum, & veteres Philosophi rarissime elicerent actus bonos & honestos, nisi pravâ aliquâ circumstantiâ, scilicet vanæ gloriæ, vitiatis, ut supra ex Augustino vidimus, rarissime acquirere veras virtutes morales, & quod ex eorum actibus frequenter repetitis generabatur, non erat virtus, sed vitium. Unde egregie Hieronymus Epist. 4. ad Rusticum: *Philosophi sæculi vitium vitio, peccatumque peccato medicantur: nos amore virtutum vitia superamus.*

144. Obijcies secundò: Nullum potest dari bonum opus sine intentione recta, juxta illud Ambrosij lib. 1. offic. cap. 3. *Affectus tuus nomen imponit operi tuo.* Sed in infidelibus non potest dari recta intentio, cum fides, quæ est mentis oculus, dirigat intentionem: Ergo nec opus bonum. Quia ratione utitur Augustinus super Psal. 31. ubi sic discit: *Nemo computet opera sua bona ante fidem, ubi enim fides non erat, bonum opus non*

A erat: bonum enim opus intentio facit, intentionem fides dirigit.

Respondeo concessa Majori, negando Minorem. Ad cujus probationem dicendum cum D. Thoma 2. 2. quæst. 10. art. 4. ad 2. ubi prædictum Augustini testimonium exponit: *quod fides dirigit intentionem hominis respectu finis ultimi supernaturalis: sed lumen etiam rationis naturalis potest dirigere intentionem respectu alicujus boni connaturalis homini.* Unde Theologi in Tractatu de virtutibus hoc inter virtutes morales acquirunt, & Theologicas, ac morales infusæ, discrimen statuunt, quod primæ per rationem, & prudentiam moralem; aliæ verò per fidem, & prudentiam infusam regulantur.

Dices, Ad moralem bonitatem humani actus necesse est ut ad Deum referatur: Sed fidelis, cum careat cognitione veri Dei, non potest ad ipsum suos actus referre; quemadmodum cæcus non potest dirigere sagittam ad scopum, cum illum non videat: Ergo infidelis nullum potest actum moraliter bonum elicere.

Respondeo distinguendo Majorem: per relationem extrinsecam, seu per actum distinctum, nego: per relationem intrinsecam, & in ipsa entitate actus imbibitam, concedo. Omnis enim actus moraliter bonus, eo ipso quod talis est, seipso in Deum refertur, quia est participatio bonitatis ejus moralis, & consonat recte rationi, & legi naturæ, quæ est quædam emanatio, expressio, & participatio legis æternæ, & rationis increate, ut antea exposuimus.

§. V.

Gregorij & Vazquezij sententia rejicitur.

Dico tertio: Homo lapsus, sine auxilio specialis, & cum solo concursu generali Dei, aliqua opera honesta & moraliter bona naturalis ordinis potest efficere.

Probatum primò ex Scriptura, dicit enim Apostolus ad Roman. 2. *Gentes quæ legem non habent (positivam scilicet, Moysaicam, aut Evangelicam) naturaliter ea quæ legis sunt faciunt.* Licet enim hic locus Apostoli intelligi possit de Gentilibus ad fidem conversis, & ly *naturaliter*, explicari de natura per gratiam reformatam, ut ibidem lect. 3. docet S. Thomas: tamen, ut idem S. Doctor ibidem fateatur, & plures ex SS. Patribus asserunt, potest etiam intelligi de Gentilibus nondum conversis; per vires naturæ, seu per dictamen rationis, & legem naturalem, ostendentem eis quid sit agendum, aliqua per legem positivam injuncta facientibus. Unde egregie Tertullianus de corona militis cap. 6. *Apostolus ad Romanos dicens naturam facere nationes ea quæ legis sunt, & legem naturalem suggerit, & naturam legalem.* Et Hieronymus in cap. 29. Ezech. *Perpicuum est condemnari nos comparatione Gentilium, si illi lege faciant naturali, quæ nos etiam scriptâ negligimus: de quo plenissime ad Romanos, Apostolus disputat.* Augustinus quoque, licet aliam expositionem tradat & præferat, hanc tamen probabilem esse fateatur, lib. de spiritu & litt. cap. 27. & 28. Quare Pius V. Gregorius XIII. hanc Baij propositionem, quæ est 22. meritò procripserunt: *Cum Pelagio sentiunt, qui textum Apostoli ad Rom. 2. Gentes quæ legem non habent, naturaliter ea quæ legis sunt faciunt, intelligunt de gentibus, fidei gratiam non habentibus.*